

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Перший проректор
Запорізького національного університету
О.Г. Бондар
2026 р.

ВИТЯГ
з протоколу фахового семінару кафедри конституційного та
адміністративного права Запорізького національного університету
від 05.06.2026 № 12

Присутні: д.ю.н., професор, в.о. декана юридичного факультету Запорізького національного університету Коломоєць Т.О., д.ю.н, професор, професор кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету Курінний Є.В., д.ю.н., професор, професор кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету Верлос Н.В., к.ю.н., доцент, доцент кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету Омелянчик С.В., доктор філософії у галузі права (PhD), доцент, доцент кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету Титаренко М.В., доктор філософії у галузі права (PhD), викладач кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету Франковська С.А., здобувач кафедри конституційного та адміністративного права Федосєєв К.Є.

Головуючий: д.ю.н., професор, завідувач кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету Колпаков В.К.;

Секретар: доктор філософії у галузі права (PhD), старший викладач кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету Євтушенко Д.С.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ: обговорення основних наукових результатів дисертації Федосєєва Костянтина Євгеновича на тему «Правове регулювання публічно-приватного партнерства у сфері зміни клімату», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право», для їх апробації та оцінки їх новизни, теоретичного та практичного значення.

СЛУХАЛИ: здобувача **Федосєєва К.Є.** про результати виконаного наукового дослідження.

Здобувач стисло представив основні наукові положення та теоретичні висновки, що стосуються дослідження правового регулювання публічно-приватного партнерства у сфері зміни клімату за законодавством України та країн ЄС. У подальшому доповідач акцентував увагу присутніх на отриманих

ним результатах аналізу генезису та сучасних концепцій правового регулювання публічно-приватного партнерства, зміни клімату як об'єкта правового регулювання та напряду державної кліматичної політики, а також на основних висновках щодо сучасного стану й тенденцій законодавчого регулювання та доктринальних підходів у досліджуваній сфері.

Продовжуючи виступ, здобувач зосередив увагу на результатах дослідження механізму правового регулювання публічно-приватного партнерства у сфері зміни клімату, характеристиці системи його суб'єктів, організаційно-правових засад реалізації, правового забезпечення фінансування та інвестування кліматичних проєктів, а також договірних засад їх реалізації, із детальним аналізом структури договірних зв'язків, моделі розподілу ризиків та проблемних питань юридичної фіксації кліматичного результату. Окрему увагу дисертант зосередив на порівняльно-правовому аналізі міжнародно-правових та європейських стандартів публічно-приватного партнерства у сфері кліматичних змін, із обґрунтуванням доцільності запозичення відповідних позитивних практик для України в аспекті сучасних вітчизняних євроінтеграційних правотворчих та державотворчих процесів.

Дисертант обґрунтував, що кліматичне публічно-приватне партнерство є комплексним довгостроковим інвестиційним правовідношенням змішаної (приватно-публічної) правової природи, предметом якого виступає не лише створення чи експлуатація об'єкта інфраструктури, а й досягнення юридично зафіксованого, вимірюваного та підконтрольного верифікації кліматичного результату. Доведено, що таке правовідношення має триструктурний характер і поєднує приватноправовий договірний елемент, адміністративно-делеговані відносини щодо передачі приватному партнерові окремих функцій замовника без набуття ним статусу суб'єкта владних повноважень, а також регуляторні правовідносини (оцінка впливу на довкілля, стратегічна екологічна оцінка, моніторинг, звітність і верифікація викидів парникових газів), які функціонують у нерозривному зв'язку з договірною конструкцією. При аналізі механізму правового регулювання було зосереджено увагу на його унікальності в розрізі доктринального розуміння (у генезі та авторській варіації), нормативної фіксації та практики застосування, а також на трансформації керуючого впливу держави, який після укладення договору не припиняється, а змінює характер з імперативного адміністративного регулювання на договірно-координаційну модель.

Приділено увагу авторським пропозиціям стосовно диференціації ризиків зміни законодавства (*change in law*) залежно від їх загального або дискримінаційного (проєктно-специфічного) характеру як критерію розподілу компенсаційного обов'язку між публічним і приватним партнерами, обґрунтування переваг моделі змішаного фінансування (*blended finance*) як інструменту зниження інвестиційних ризиків приватного сектору, запровадження в договірну практику України уніфікованого договірного інструменту – «вуглецевого додатка» (*carbon schedule*), а також розгляду кліматичної функції проєкту як критерію, що перетворює загальногосподарську модель партнерства на спеціальний кліматичний правовий режим. На

завершення було запропоновано пріоритетні напрями вдосконалення доктринального розуміння та унормування публічно-приватного партнерства у сфері зміни клімату, зокрема щодо доповнення понятійного апарату Закону України «Про публічно-приватне партнерство», розширення переліку сфер його застосування, поширення MRV-процедур на проєкти партнерства, обов'язковості оцінки кліматичного ефекту у складі техніко-економічного обґрунтування, узгодження термінології з Регламентом (ЄС) 2020/852 про таксономію та створення єдиного публічного реєстру кліматичних проєктів. Завершивши доповідь, здобувач відповів на запитання учасників фахового семінару.

Коломоєць Т.О., д.ю.н., професор: Ви обґрунтовуєте кваліфікацію договору публічно-приватного партнерства у сфері зміни клімату як особливого різновиду адміністративного договору, тоді як у вітчизняній доктрині такі договори традиційно розглядаються переважно в межах господарського або цивільного права. Уточніть, будь ласка, Вашу позицію та аргументи, які Ви наводите на її користь.

Федосєєв К.Є.: Дякую за запитання. Дійсно, домінуючим є підхід, за яким договір публічно-приватного партнерства розглядається як господарсько-правовий або змішаний цивільно-господарський договір, і я жодним чином не заперечую наявності в ньому приватноправового ядра та засад договірної свободи. Водночас у кліматичній сфері це ядро виявляється недостатнім для пояснення правової природи відповідних відносин, і саме тому в роботі обґрунтовується їх змішаний характер. Аргументація побудована на п'яти ознаках. По-перше, обов'язкова участь суб'єкта публічної адміністрації, який діє не як звичайний учасник майнового обороту, а як носій публічного інтересу та відповідальний за виконання завдань державної кліматичної політики. По-друге, мета договору, яка виходить за межі задоволення приватного інтересу сторін і полягає у досягненні кліматичного результату, тобто у виконанні міжнародних зобов'язань держави та показників національно визначеного внеску. По-третє, наявність делегованих управлінських функцій: приватний партнер після укладення договору набуває статусу фактичного виконавця окремих функцій замовника, не набуваючи при цьому статусу суб'єкта владних повноважень у класичному розумінні. По-четверте, нерозривний зв'язок договірної конструкції з регуляторним контуром – оцінкою впливу на довкілля, стратегічною екологічною оцінкою та процедурами моніторингу, звітності й верифікації, які не є зовнішніми щодо договору, а формують умови його виконання. По-п'яте, застосування специфічних публічно-правових засобів впливу – контролю з боку публічного партнера, можливості коригування умов з мотивів публічного інтересу та відповідальності за недосягнення кліматичних показників. Отже, йдеться не про заміну господарсько-правової конструкції адміністративною, а про виокремлення особливого різновиду адміністративного договору, що поєднує приватноправові засади договірної свободи з публічно-правовими вимогами забезпечення екологічної безпеки. Це має і прикладне значення, зокрема для визначення юрисдикції спорів та обсягу судового контролю. Дякую.

Верлос Н.В., д.ю.н., професор: Ви пропонуєте досить багато власних класифікацій. Будь ласка, уточніть свою позицію щодо системи суб'єктів кліматичного публічно-приватного партнерства, а також щодо тих груп ризиків, які Ви вважаєте специфічними саме для кліматичних проєктів.

Федосєєв К.Є.: Дякую за Ваше запитання. Систему суб'єктів у роботі побудовано як багаторівневе, чотириконтентричне правове утворення. Перший рівень охоплює безпосередніх сторін договору – публічного та приватного партнерів. Другий – суб'єктів інституційного забезпечення: уповноважений орган, уповноважену організацію, конкурсні комісії, радників, незалежних експертів, балансоутримувачів. Третій – суб'єктів фінансового забезпечення: кредиторів, міжнародні фінансові організації, донорів. Четвертий – користувачів послуг, бенефіціарів, територіальні громади та інших третіх осіб. Принциповим є те, що критерієм, який перетворює загальногосподарську модель партнерства на спеціальний кліматичний правовий режим, виступає саме кліматична функція проєкту, тобто його спрямованість на пом'якшення наслідків зміни клімату або адаптацію до неї, а функціональна співзалежність договірної ядра, фінансового контуру, публічного регулювання та процедур захисту прав третіх осіб є умовою досягнення кліматичного результату. Що стосується ризиків, то поряд із традиційними для інфраструктурних проєктів ризиками проєктування, будівництва, попиту та доступності у роботі виокремлено групу специфічних кліматичних ризиків: регуляторні ризики декарбонізації, ризики систем торгівлі викидами, ризик недоступності страхового покриття, ризик недосягнення екологічних показників результативності та воєнні ризики. Окремо запропоновано диференціювати ризик зміни законодавства: якщо відповідна зміна має загальний характер і однаково впливає на всіх суб'єктів господарювання, компенсаційний обов'язок публічного партнера не виникає або обмежується; якщо ж зміна є дискримінаційною, тобто проєктно-специфічною, компенсаційний обов'язок покладається на публічного партнера в повному обсязі. Саме такий критерій, на мою думку, дозволяє уникнути як необґрунтованого перекладення регуляторних ризиків на державу, так і знецінення гарантій прав інвестора. Дякую.

Омельянчик С.В., к.ю.н., доцент: У роботі Ви приділяєте значну увагу порівняльно-правовому аналізу міжнародно-правових та європейських стандартів публічно-приватного партнерства у сфері кліматичних змін, що беззаперечно є важливим у контексті реалізації євроінтеграційних прагнень України. Уточніть, будь ласка, які саме тенденції Ви виокремили і що з відповідного досвіду доцільно запозичити Україні. Дякую.

Федосєєв К.Є.: Дякую за запитання. Дійсно, у підрозділі 1.3 детально аналізуються міжнародно-правові та європейські стандарти партнерства у кліматичній сфері. Насамперед з'ясовано, що міжнародні інституції – Світовий банк, Міжнародний валютний фонд, Європейська Комісія та Європейський інвестиційний банк – розглядають публічно-приватне партнерство не лише як форму залучення приватних інвестицій, а насамперед як комплексний механізм реалізації публічної політики, що поєднує правові, економічні, фінансові та

управлінські елементи. Далі здійснено періодизацію становлення екологічних прав у сфері захисту від зміни клімату через чотири етапи їх інституціоналізації: Рамкова конвенція ООН про зміну клімату, якою первинно визнано право на інформацію та участь; Кіотський протокол, що закріпив права, пов'язані з ринковими механізмами скорочення викидів; Канкунські угоди, які здійснили перехід до праволюдного підходу без чіткої фіксації обов'язків держав; і Паризька угода, яка остаточно інтегрувала індивідуальний та колективний виміри кліматичних прав. У фінансовому вимірі базовими є принцип спільної, але диференційованої відповідальності та відповідних можливостей, закріплений статтею 4 Рамкової конвенції, обов'язок забезпечувати узгодженість фінансових потоків із траєкторією низьковуглецевого та кліматично стійкого розвитку за статтею 2 Паризької угоди, обов'язок мобілізації фінансових ресурсів за статтею 9 та механізми співробітництва за статтею 6, які надають вуглецевим одиницям самостійного правового значення. На рівні права ЄС ключовим є Регламент (ЄС) 2020/852 про таксономію, а на рівні ринкових стандартів – Green Bond Principles ICMA. На цій основі виокремлено такі тенденції: перехід від фінансування окремих проєктів до узгодження фінансових потоків загалом; вимірюваність і верифікованість кліматичного результату як умова доступу до фінансування; поширення моделей змішаного фінансування; визнання вуглецевих атрибутів самостійним предметом договірної регуляції; використання таксономії як юридичного фільтра доступу до «зеленого» фінансування. Відповідно для України запропоновано узгодити термінологію профільного законодавства з Регламентом (ЄС) 2020/852, передбачити обов'язковість оцінки кліматичного ефекту проєкту як складової техніко-економічного обґрунтування, поширити MRV-процедури на проєкти партнерства, делегувати Міністерству економіки, довілля та сільського господарства України повноваження щодо затвердження методики віднесення проєктів до кліматично орієнтованих, а також створити єдиний публічний реєстр кліматичних проєктів партнерства із запровадженням системи показників результативності. Дякую.

ВИСТУПИЛИ: науковий керівник здобувача доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри Колпаков В.К., а також д.ю.н., професор Коломоєць Т.О., д.ю.н., професор Курінний Є.В., доктор філософії у галузі права (PhD), старший викладач Євтушенко Д.С., к.ю.н., доцент Омелянчик С.В., д.ю.н., професор Верлос Н.В.

Після відповідей на запитання учасників фахового семінару було озвучено **висновок наукового керівника** Колпакова В.К. з оцінкою роботи здобувачки у процесі підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану.

Науковий керівник здобувача Колпаков В.К. вказав на те, що здобувач повною мірою опанував освітню складову освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії. Освітня складова індивідуального плану роботи здобувача виконувалась вчасно та із досягненням достатніх результатів вивчення навчальних дисциплін, із активною участю здобувача в одержанні знань у неформальній освіті, із поєднанням навчання в аспірантурі. Як

наслідок, Федосєєв К.Є. здобув теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових, новаційних ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, достатньою мірою оволоділа методологією наукової та педагогічної діяльності, що підтверджується проведенням нею власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. Неухильно дотримуючись високих стандартів академічної та професійної доброчесності, здобувачем опрацьовано значну кількість наукових, нормативно-правових та інших джерел, які стосуються теми дисертаційного дослідження.

Науковий керівник особливо відзначив наполегливість здобувача, її активність та цілеспрямованість. Здобувач яскраво та послідовно демонстрував прагнення до вироблення орієнтованих на практичне застосування в умовах сучасних реалій теоретичних концепцій та прикладних законодавчих рішень, підкріплених належним науковим обґрунтуванням. Зміст дисертації відображає здійснення здобувачем критичного переосмислення наявних та створення нових цілісних знань. У процесі підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи, дослухаючись до загальних настанов наукового керівника, здобувач виявив високий ступінь самостійності під час започаткування, планування, реалізації та коригування процесу наукового дослідження. Активним було залучення здобувача до виконання науково-дослідних завдань у рамках планів діяльності Навчально-наукової лабораторії дослідження проблем службового права НАПрН України, яка функціонує на базі Запорізького національного університету, до виконання комплексних наукових досліджень, які виконувались на кафедрі конституційного та адміністративного права в рамках науково-дослідної роботи, а саме: «Організаційно-правові механізми забезпечення відбудови повоєнної України в умовах інтеграції до Європейського Союзу» (номер державної реєстрації: 0123U001864). Результати дисертаційного дослідження здобувачки впроваджено в освітній процес, використовуються у науково-дослідній діяльності юридичного факультету Запорізького національного університету при підготовці та проведенні аудиторних занять з навчальних дисциплін «Адміністративне право України», «Антикорупційне право «Господарське право», «Адміністративно-процесуальне право», «Міжнародно-правові та європейсько-правові стандарти публічного адміністрування», «Адміністративно-процедурне право», «Екологічне право» для здобувачів першого (бакалаврського), другого (магістерського), третього (освітньо-наукового) рівнів вищої освіти, при організації, проведенні наукових, науково-практичних заходів, при підготовці тез, статей, виконанні наукових робіт на держбюджетній основі.

За результатом виконання дисертаційної роботи є всі підстави вважати, що наукова робота є одним із перших у вітчизняній юридичній науці комплексних наукових досліджень, яке присвячено визначенню змісту правового регулювання публічно-приватного партнерства у сфері зміни

клімату. У роботі наведено положення, висновки та рекомендації, що характеризуються науковою новизною.

Зважаючи на вищевикладене, науковий керівник здобувача Колпаков В.К. вважає, що наукова кваліфікація Федосєєва К.Є. відповідає вимогам, що пред'являються до здобувача ступеня доктора філософії, а дисертація «Правове регулювання публічно-приватного партнерства у сфері зміни клімату» може бути рекомендована до прийняття до розгляду спеціалізованою вченою радою.

Долучившись до обговорення основних наукових результатів дисертації, доктор філософії у галузі права (PhD), старший викладач **Євтушенко Д.С.** відзначила, що здобувачеві вдалося всебічно проаналізувати правове регулювання публічно-приватного партнерства у сфері зміни клімату за законодавством України та країн ЄС, розкрити генезис і сучасні концепції відповідного інституту, охарактеризувати механізм правового регулювання із виокремленням системи суб'єктів, організаційно-правових, фінансово-інвестиційних та договірних засад реалізації кліматичних проєктів, а також системно визначити ключові проблеми та недоліки наявного законодавства у частині забезпечення кліматичної результативності партнерства. Вона підкреслила, що робота має практичне значення, оскільки запропоновані науково обґрунтовані рекомендації сприяють удосконаленню нормопроектної та правозастосовної діяльності, зокрема у частині доповнення понятійного апарату Закону України «Про публічно-приватне партнерство», розширення переліку сфер його застосування, поширення процедур моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів на проєкти партнерства, обов'язковості оцінки кліматичного ефекту у складі техніко-економічного обґрунтування, а також формуванню новітніх нормативних моделей відносин у сфері залучення приватного капіталу до реалізації кліматичних цілей держави, у тому числі на підставі впровадження новачійних позитивних нормотворчих та правозастосовних практик за результатами опрацювання зарубіжних аналогів. Також (прізвище, ініціали) відзначила високий рівень теоретичного опрацювання теми, системність підходу здобувача до аналізу правових норм, правовідносин та актів реалізації прав, а також коректно сформульовані мету та задачі дослідження, що забезпечує логічну послідовність викладу матеріалу та надає роботі цілісного наукового характеру. Особливу увагу було звернено на компетентність використання здобувачем розмаїття методів наукового пізнання – від діалектичного, системно-структурного та формально-юридичного до порівняльно-правового, статистичного, економіко-правового й методу моделювання, – із урахуванням особливостей предмета дослідження та спрямованістю на досягнення результату у вигляді формулювання науково обґрунтованих рекомендацій як підґрунтя для нормопроектної та правозастосовної роботи.

Висловлюючи свою позицію щодо наукового рівня дисертації, д.ю.н., професор, професор кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету **Верлос Н.В.** зазначила, що дисертаційна робота характеризується поєднанням традиційного академічного підходу та впровадження інновацій при розгляді питань, визначених в якості

індикаторів для розділів та підрозділів дисертації. Автор не просто погоджується із певними доктринальними позиціями, він коректно полемізує, критикує, наводить власні аргументи на підтвердження чи спростування тієї чи іншої позиції. Показовим у цьому сенсі є обґрунтування переваги категорії «публічно-приватне партнерство» над поняттям «державно-приватне партнерство» як такої, що відображає сучасну концепцію публічного управління, охоплює ширше коло суб'єктів публічної влади та узгоджується з європейською правовою термінологією, – позиція, яка згодом дістала підтвердження і на законодавчому рівні. Імпонує підхід здобувача, який прагне не лише окреслити існуючі проблеми правового регулювання партнерства у кліматичній сфері, але й запропонувати власні шляхи їх врегулювання, обґрунтовуючи потребу комплексного підходу до вирішення відповідного питання на межі господарського, інвестиційного, адміністративного та екологічного права. Варто відзначити, що автором пропонується чимало авторських дефініцій, класифікацій, переліків ознак правових явищ, зокрема визначення кліматичного публічно-приватного партнерства, триструктурна модель відповідного правовідношення, чотириконтентрична система його суб'єктів, класифікація екологічних прав у сфері захисту від зміни клімату за джерелом виникнення та суб'єктним виміром, диференціація ризиків зміни законодавства за критерієм їх загального або дискримінаційного характеру, що беззаперечно може слугувати складовою наукового базису для сучасної вітчизняної нормотворчості, а також може бути корисним для сучасних наукових галузевих та міжгалузевих досліджень.

Позитивними характеристиками наукового дослідження **Федосєєва К.Є.**, що дістали схвальний відгук д.ю.н., професора, професора кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету **Курінного Є.В.**, є належним чином здійснена структурованість дисертації, яка забезпечує послідовне та ґрунтовне дослідження правового регулювання публічно-приватного партнерства у сфері зміни клімату за законодавством України та країн ЄС – від теоретико-правових засад і міжнародних та європейських стандартів до механізму реалізації партнерства й напрямів удосконалення національного законодавства. Зокрема, відзначено ґрунтовний підхід до розмежування публічно-приватного партнерства із суміжними формами взаємодії держави та приватного сектору – концесією, спільною діяльністю, публічними закупівлями, – що дозволило сформулювати авторський перелік ознак кліматичного партнерства, які й формують його унікальний правовий режим. Схвально оцінено також аналіз договірних засад реалізації кліматичних проєктів, у межах якого доведено багаторівневий характер договірного забезпечення, обґрунтовано принцип взаємної (back-to-back) узгодженості умов основного та похідних договорів і аргументовано необхідність окремого договірного регулювання вуглецевих атрибутів проєкту з урахуванням статті 6 Паризької угоди.

До позитивних аспектів дослідження належить системне визначення пропозицій щодо вдосконалення законодавства у частині доповнення статті 1 Закону України «Про публічно-приватне партнерство» термінами «кліматичний

проект публічно-приватного партнерства», «вуглецево-нейтральна інфраструктура», «проект з пом'якшення наслідків зміни клімату» та «проект з адаптації до зміни клімату», внесення змін до статті 4 зазначеного Закону щодо прямого закріплення кліматичних проєктів у переліку сфер застосування партнерства, поширення MRV-процедур на проєкти, що реалізуються у формі партнерства, узгодження термінології профільного законодавства з Регламентом (ЄС) 2020/852 про таксономію, створення єдиного публічного реєстру кліматичних проєктів партнерства та запровадження системи показників оцінювання їх результативності, що сприятиме підвищенню прозорості відповідних відносин, зниженню ризиків «зеленого камуфляжу» та посиленню гарантій прав інвесторів. Крім того, **Курінний Є.В.** звернув увагу на наявність підтверджень достатньої апробації результатів дослідження, які й оприлюднюють для широкого загалу результати наукового пошуку **Федосєєва К.Є.**

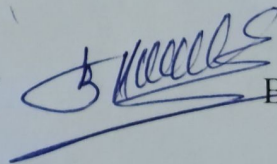
УХВАЛИЛИ:

1. Визнати, що результати дисертації **Федосєєва Костянтина Євгеновича** на тему «Правове регулювання публічно-приватного партнерства у сфері зміни клімату», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право» (галузь знань 08 «Право»), мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

2. Рекомендувати рецензентам д.ю.н., професору Верлос Н.В., доктору філософії у галузі права (PhD), старшому викладачеві Євтушенко Д.С. під час проведення попередньої експертизи результатів дисертації **Федосєєва Костянтина Євгеновича** на тему «Правове регулювання публічно-приватного партнерства у сфері зміни клімату», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право» (галузь знань 08 «Право»), взяти до уваги підсумки цього фахового семінару.

Головуючий:

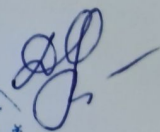
д.ю.н., професор,
завідувач кафедри конституційного
та адміністративного права
Запорізького національного університету

Валерій КОЛПАКОВ

Секретар:

доктор філософії у галузі права (PhD),
старший викладач кафедри
конституційного та адміністративного права
Запорізького національного університету

Дар'я ЄВТУШЕНКО

Підпис
засвідчую

НАЧАЛЬНИК
ВІДДІЛУ КАДРІВ

**ВИСНОВОК ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА
ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ
Федосєєва Костянтина Євгеновича на тему «Правове регулювання
публічно-приватного партнерства у сфері зміни клімату», що подана на
здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 –
«Право» (галузь знань 08 «Право»)**

Дисертація **Федосєєва Костянтина Євгеновича** на тему «Правове регулювання публічно-приватного партнерства у сфері зміни клімату», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право» (галузь знань 08 «Право»), виконана у Запорізькому національному університеті. Тема дисертації затверджена на засіданні науково-технічної ради Запорізького національного університету (протокол № від).

Для підготовки висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації **Федосєєва Костянтина Євгеновича** на тему «Правове регулювання публічно-приватного партнерства у сфері зміни клімату», Вченою радою Запорізького національного університету визначено, що попередня експертиза дисертації проводитиметься на базі юридичного факультету Запорізького національного університету та призначено двох рецензентів:

1) доктора юридичних наук, професора, професора кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету Верлос Н.В.

2) доктора філософії у галузі права (PhD), старшого викладача Євтушенко Д.С.

Ступінь актуальності теми дисертації.

Здобувачем вмотивовано обґрунтовано актуальність та важливість наукового опрацювання питань, що є предметом дослідження, висвітлюючи зв'язок теми дисертації із сучасними науковими дослідженнями у сфері екологічного, господарського та адміністративного права шляхом критичного аналізу існуючих підходів і визначення сутності наукової проблеми. Зокрема, поглиблення євроінтеграційних процесів в Україні, пов'язане з імплементацією положень Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, набуттям Україною статусу кандидата на членство в ЄС та необхідністю виконання зобов'язань у межах Європейського зеленого курсу (European Green Deal), актуалізує потребу в подальшому наближенні національного законодавства до європейських стандартів кліматичного врядування, сталого розвитку та екологічної безпеки. У цих умовах особливого значення набуває вдосконалення правового регулювання механізмів залучення приватного капіталу до реалізації суспільно значущих кліматичних проєктів, серед яких ключове місце посідає публічно-приватне партнерство як сучасний інструмент поєднання ресурсних, організаційних та інноваційних можливостей держави й бізнесу.

Публічно-приватне партнерство є одним із найважливіших механізмів

реалізації державної політики у сфері зміни клімату, оскільки забезпечує можливість залучення довгострокових інвестицій до розвитку відновлюваної енергетики, підвищення енергоефективності, декарбонізації промисловості, модернізації критичної інфраструктури, адаптації територій до кліматичних змін та збереження природних екосистем. Водночас належне функціонування цього інституту неможливе без формування сучасної моделі правового регулювання, що забезпечує баланс публічного й приватного інтересів, справедливий розподіл ризиків між партнерами, ефективний контроль за реалізацією проєктів та гарантії захисту прав інвесторів. У цьому контексті правове регулювання публічно-приватного партнерства виступає важливою гарантією досягнення цілей сталого розвитку, підвищення інвестиційної привабливості держави та забезпечення екологічної безпеки.

Особливої актуальності досліджувана тема набуває у зв'язку з тим, що зміна клімату є одним із найсерйозніших глобальних викликів сучасності, який має комплексний, транскордонний і довгостроковий характер. Виконання Україною міжнародних зобов'язань за Рамковою конвенцією ООН про зміну клімату, Паризькою угодою, а також імплементація кліматичного аспис Європейського Союзу потребують значних фінансових ресурсів, обсяг яких суттєво перевищує можливості державного бюджету. За цих умов публічно-приватне партнерство виступає не лише формою фінансово-інвестиційної взаємодії, а й ефективним правовим механізмом узгодження публічного інтересу у сфері охорони довкілля з приватними економічними інтересами суб'єктів господарювання. Водночас недосконалість правового регулювання зазначених відносин створює ризики неефективного розподілу ризиків між партнерами, нецільового використання фінансових ресурсів, проявів «зеленого камуфляжу» (greenwashing), зниження рівня екологічної ефективності проєктів та втрати довіри з боку потенційних інвесторів. Саме тому правове регулювання публічно-приватного партнерства у сфері зміни клімату має розглядатися не лише як інструмент залучення приватного капіталу, а й як важливий елемент реалізації державної кліматичної політики та забезпечення екологічної безпеки.

Актуальність теми посилюється також недосконалістю чинного законодавства України у цій сфері. Правове регулювання кліматичних проєктів публічно-приватного партнерства характеризується фрагментарністю, відсутністю комплексного нормативного підходу, недостатньою узгодженістю положень екологічного, господарського, інвестиційного, бюджетного та фінансового законодавства, а також відсутністю спеціального правового режиму реалізації кліматичних проєктів. На практиці це зумовлює труднощі при визначенні критеріїв відбору проєктів, розподілі кліматичних і фінансових ризиків, застосуванні механізмів державної підтримки, оцінці екологічної результативності проєктів та імплементації європейських стандартів сталого фінансування і таксономії ЄС.

Не менш важливим чинником актуальності є недостатній рівень комплексної наукової розробленості проблематики правового регулювання публічно-приватного партнерства саме у сфері зміни клімату. Незважаючи на

наявність значної кількості досліджень, присвячених публічно-приватному партнерству, інвестиційній діяльності, екологічному праву, кліматичній політиці та сталому розвитку, комплексне дослідження особливостей правового забезпечення кліматичних проєктів, механізмів розподілу ризиків, гарантій захисту прав інвесторів, інтеграції кліматичних критеріїв у договірні моделі партнерства та напрямів удосконалення законодавства у цій сфері фактично відсутнє, що свідчить про існування наукової прогалини, яка потребує самостійного дисертаційного осмислення.

Крім того, практична значущість теми визначається потребою у повосенному «зеленому» відновленні України та виробленні науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення законодавства і правозастосовної діяльності. Йдеться, зокрема, про уточнення понятійного апарату, запровадження спеціального правового режиму кліматичних проєктів публічно-приватного партнерства, удосконалення правил розподілу ризиків і гарантій захисту прав інвесторів, гармонізацію національного законодавства з європейськими стандартами сталого фінансування та таксономією ЄС, а також забезпечення узгодженості між екологічним, інвестиційним, господарським, бюджетним і фінансовим законодавством.

Отже, актуальність дисертаційної теми зумовлена: по-перше, необхідністю гармонізації українського законодавства з європейськими стандартами кліматичного врядування та сталого розвитку; по-друге, потребою забезпечення ефективного правового механізму реалізації кліматичної політики держави шляхом розвитку публічно-приватного партнерства; по-третє, наявністю суттєвих законодавчих і правозастосовних проблем у сфері правового регулювання кліматичних проєктів; по-четверте, недостатнім рівнем комплексної наукової розробленості цієї проблематики. Усе це зумовлює теоретичну і практичну значущість дослідження та підтверджує доцільність комплексного аналізу правового регулювання публічно-приватного партнерства у сфері зміни клімату.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Роботу виконано в межах планів наукових досліджень Запорізького національного університету на 2020–2025 рр., комплексних наукових проєктів «Дослідження проблем теорії службового права в умовах євроінтеграції» (номер державної реєстрації 0120U000374) та «Основні напрямки удосконалення адміністративного законодавства України в умовах євроінтеграції» (номер державної реєстрації 0129U000370). Крім того, тема дисертації безпосередньо кореспондує зі змістом Основних засад (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року, затверджених Законом України від 28 лютого 2019 р. № 2697-VIII, Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2021 р. № 1363-р, оновленого національно визначеного внеску України до Паризької угоди, а також завдань, що випливають з Угоди про асоціацію між Україною та ЄС і Європейського зеленого курсу. Дослідження узгоджується із загальним напрямом розвитку інвестиційної діяльності, публічно-приватного партнерства

та сталого розвитку, спрямованим на залучення приватного капіталу до реалізації кліматичних цілей, декарбонізацію економіки та гармонізацію національного правопорядку з європейськими стандартами.

Мета й задачі дослідження.

Мета дисертаційної роботи полягає в тому, щоб на підставі комплексного науково-теоретичного та практичного аналізу правового регулювання публічно-приватного партнерства у сфері зміни клімату за законодавством України та країн ЄС виокремити проблеми його нормативного закріплення й практичної реалізації, сформулювати пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства в цій сфері та практики його застосування.

Для досягнення вказаної мети в дисертаційній роботі необхідно вирішити такі основні задачі:

встановити генезис та розкрити сучасні концепції правового регулювання публічно-приватного партнерства;

визначити зміну клімату як об'єкт правового регулювання та напрям державної кліматичної політики;

дослідити міжнародно-правові та європейські стандарти публічно-приватного партнерства у сфері кліматичних змін;

охарактеризувати систему суб'єктів публічно-приватного партнерства у сфері зміни клімату;

розкрити організаційно-правові засади реалізації публічно-приватного партнерства у сфері зміни клімату;

дослідити правове забезпечення фінансування та інвестування кліматичних проєктів на засадах публічно-приватного партнерства;

проаналізувати договірні засади реалізації проєктів публічно-приватного партнерства у сфері зміни клімату;

обґрунтувати напрями вдосконалення законодавства України щодо публічно-приватного партнерства у сфері зміни клімату.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, пов'язані з правовим регулюванням публічно-приватного партнерства у сфері зміни клімату за законодавством України та країн ЄС.

Предметом дослідження є правове регулювання публічно-приватного партнерства у сфері зміни клімату.

Методи дослідження. Методологічну основу дисертації становить система загальнофілософських, загальнонаукових і спеціально-наукових методів пізнання, застосування яких забезпечило комплексне дослідження правового регулювання публічно-приватного партнерства у сфері зміни клімату. Основним методом дослідження є загальнонауковий діалектичний метод, який дав змогу розкрити сутність публічно-приватного партнерства як правового явища, визначити його місце в системі правового регулювання інвестиційної та кліматичної діяльності, а також з'ясувати особливості взаємодії публічного й приватного інтересів у сфері протидії зміні клімату (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3).

Використання законів формальної логіки, а також таких її методів, як аналіз і синтез, індукція та дедукція, дало змогу охарактеризувати

концептуальні підходи до правового регулювання публічно-приватного партнерства, систематизувати його принципи та ознаки, а також виокремити структурні елементи механізму реалізації партнерства у кліматичній сфері (підрозділи 1.1, 1.2, 2.1, 2.2).

Системно-структурний метод застосовано для визначення внутрішньої побудови механізму правового регулювання публічно-приватного партнерства, характеристики системи його суб'єктів та взаємозв'язку між організаційними, фінансовими й договірними елементами реалізації кліматичних проєктів (підрозділи 2.1, 2.2, 2.4). Формально-юридичний метод дав змогу здійснити аналіз норм Конституції України, Закону України «Про публічно-приватне партнерство», екологічного, інвестиційного, господарського та бюджетного законодавства, що регулює відносини у сфері реалізації кліматичних проєктів на партнерських засадах (підрозділи 1.2, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4).

Метод тлумачення правових норм використано для з'ясування змісту категорій «публічно-приватне партнерство», «кліматичний проєкт», «зміна клімату», «зелене фінансування», «розподіл ризиків», а також для розмежування суміжних форм взаємодії держави та приватного сектору (концесія, спільна діяльність, державні закупівлі) у контексті кліматичної політики (підрозділи 1.1, 2.1, 2.4). Історико-правовий метод застосовано під час дослідження становлення й розвитку інституту публічно-приватного партнерства та еволюції правового регулювання кліматичних відносин (підрозділи 1.1, 1.2).

Метод порівняльно-правового дослідження застосовано для аналізу міжнародних стандартів і зарубіжного досвіду правового регулювання публічно-приватного партнерства у сфері зміни клімату, а також для вироблення пропозицій щодо вдосконалення національного законодавства України з урахуванням європейських підходів до сталого фінансування та кліматичного врядування (підрозділи 1.3, 2.5). Статистичний та економіко-правовий методи використано для оцінки стану фінансування й інвестування кліматичних проєктів і виявлення тенденцій залучення приватного капіталу (підрозділ 2.3).

Спеціально-юридичний метод використано для дослідження проблем практичної реалізації публічно-приватного партнерства у кліматичній сфері, аналізу договірної та судової практики, виявлення колізій і прогалин у правовому регулюванні, а також формулювання науково обґрунтованих пропозицій щодо його вдосконалення (підрозділ 2.5). Метод моделювання дав змогу окреслити напрями оптимізації законодавчого регулювання, запропонувати шляхи вдосконалення правового режиму кліматичних проєктів, механізмів розподілу ризиків і гарантій прав інвесторів у справах публічно-приватного партнерства у сфері зміни клімату (підрозділ 2.5).

Нормативну основу роботи становлять Конституція України, міжнародні правові акти (зокрема Рамкова конвенція ООН про зміну клімату та Паризька угода), Угода про асоціацію між Україною та ЄС, закони України, акти Президента України та Кабінету Міністрів України, інші підзаконні нормативно-правові акти у сфері публічно-приватного партнерства,

інвестиційної діяльності, охорони довкілля та кліматичної політики, а також релевантні акти права Європейського Союзу.

Емпіричну основу дослідження становлять матеріали договірної та судової практики у справах, пов'язаних із реалізацією проєктів публічно-приватного партнерства та інвестиційної діяльності за 2022–2026 рр., статистичні дані Державної служби статистики України та профільних органів, відомості офіційних веб-сайтів суб'єктів публічної адміністрації й інституцій розвитку, аналітичні матеріали міжнародних фінансових організацій, а також правова публіцистика.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що робота є одним із перших у вітчизняній юридичній науці комплексних наукових досліджень, що присвячені визначенню правовому регулюванню публічно-приватного партнерства у сфері зміни клімату. У результаті проведеного дослідження сформульовано нові наукові положення й висновки, запропоновані особисто здобувачем, зокрема:

уперше:

запропоновано авторське визначення кліматичного ППП як комплексного довгострокового інвестиційного правовідношення змішаної (приватно-публічної) правової природи, предметом якого є не лише створення чи експлуатація об'єкта інфраструктури, а й досягнення юридично зафіксованого, вимірюваного та підконтрольного верифікації кліматичного результату;

обґрунтовано кваліфікацію договору публічно-приватного партнерства у сфері зміни клімату як особливого різновиду адміністративного договору, що поєднує приватноправові засади договірної свободи із публічно-правовими вимогами забезпечення екологічної безпеки, і виступає не лише цивільно- чи господарсько-правовою конструкцією, а самостійним інструментом публічного управління та реалізації державної кліматичної політики;

удосконалено:

наукове положення про диференціацію ризиків «зміни законодавства» (change in law) у кліматичних проєктах ППП залежно від їх загального або дискримінаційного (проєктно-специфічного) характеру як критерію розподілу компенсаційного обов'язку між публічним і приватним партнером;

науковий підхід до класифікації джерел фінансування кліматичних проєктів ППП шляхом обґрунтування переваг моделі змішаного фінансування (blended finance) як інструменту зниження інвестиційних ризиків приватного сектору та підвищення економічної привабливості проєктів із тривалим строком окупності;

дістало подальшої розробки:

положення про генезис та сучасні концепції правового регулювання публічно-приватного партнерства відображають еволюцію від початкових моделей співпраці у 20-му столітті до сучасних інноваційних підходів, що враховують міжнародний досвід та національні особливості, з акцентом на підвищенні ефективності проєктів через розробку методології оцінки та управління правовими ризиками, що дозволяє мінімізувати ризики та забезпечити успішність і стабільність ППП-проєктів;

наукове положення про правову природу кліматичного ПППІ як триструктурного правовідношення, що поєднує а) приватноправовий договірний елемент, б) адміністративно-делеговані відносини щодо передачі приватному партнеру окремих функцій замовника без набуття статусу суб'єкта владних повноважень, та в) регуляторні правовідносини (ОВД, CEO, MRV), які функціонують у нерозривному зв'язку з договірною конструкцією;

наукове положення про розширення кола суб'єктів публічного управління у сфері ПППІ за рахунок приватного партнера, який після укладення договору набуває статусу фактичного виконавця делегованих управлінських функцій, спрямованих на досягнення визначеного договором кліматичного результату, без набуття при цьому статусу суб'єкта владних повноважень у класичному розумінні;

наукове обґрунтування необхідності запровадження в договірну практику України уніфікованого договірного інструменту – «carbon schedule» («вуглецевого додатка») як складової договору ПППІ, що регламентує визначення базового рівня викидів, право власності на вуглецеві одиниці, порядок відповідного коригування обліку та розподілу ризику анулювання кліматичних результатів.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес та можуть бути використані у:

- *науково-дослідній діяльності* – для подальших наукових досліджень із відповідної проблеми правового регулювання публічно-приватного партнерства у сфері зміни клімату;

- *правотворчій діяльності* – з метою вдосконалення нормативно-правових актів у сфері правового регулювання публічно-приватного партнерства у сфері зміни клімату, зокрема Законів України «Про публічно-приватне партнерство» тощо;

- *правозастосовній діяльності* – для вдосконалення процедури розгляду та вирішення спорів у сфері публічно-приватного партнерства у сфері зміни клімату;

- *навчальному процесі* – під час підготовки підручників і навчальних посібників із дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративний процес», «Екологічне право», а також їх викладання здобувачам ЗВО.

Дисертація написана грамотною українською мовою, стиль викладення матеріалу відповідає прийнятому в науковій літературі (точність, логічність, лаконічність, зрозумілість, зв'язаність, цілісність, завершеність).

Наукові публікації, у яких висвітлені основні наукові результати дисертації, та повнота опублікування результатів дисертації.

В яких опубліковані основні результати дисертації:

1. Федосєєв К.Є. Зміна клімату як об'єкт правового регулювання: сучасний стан та напрями розвитку державної кліматичної політики України.

Правові новели. 2025. № 25. С. 585-591. DOI <https://doi.org/10.32782/ln.2025.25.76>

2. Федосєєв К.Є. Міжнародно-правові стандарти публічно-правового партнерства у сфері кліматичних змін. *Науковий вісник публічного та приватного права.* 2025. № 4. С. 335-339. DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2025.4.52>

3. Федосєєв К.Є. Нормативно-правове розуміння системи суб'єктів публічно-приватного партнерства у сфері зміни клімату. *Науковий вісник публічного та приватного права.* 2025. № 5. С. 419-423. DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2025.5.66>

4. Федосєєв К.Є. Правове забезпечення фінансування кліматичних проєктів на засадах публічно-приватного партнерства. *Науковий вісник публічного та приватного права.* 2025. № 6. С. 378-384. DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2025.6.60>

Повнота опублікування результатів дисертації засвідчується таблицею 1.

Таблиця 1 – Повнота опублікування результатів дисертації

№	Наукова публікація здобувача		Підрозділи дисертації, що висвітлюються
	Назва	Видання	
Наукові фахові видання України категорії «Б»			
1.	Зміна клімату як об'єкт правового регулювання: сучасний стан та напрями розвитку державної кліматичної політики України	<i>Правові новели.</i> 2025. № 25. С. 585-591. DOI https://doi.org/10.32782/ln.2025.25.76	п.1.1 1.2
2.	Міжнародно-правові стандарти публічно-правового партнерства у сфері кліматичних змін.	<i>Науковий вісник публічного та приватного права.</i> 2025. № 4. С. 335-339. DOI https://doi.org/10.32844/2618-1258.2025.4.52	п. 1.3 п. 2.5
3.	Нормативно-правове розуміння системи суб'єктів публічно-приватного партнерства у сфері зміни клімату.	<i>Науковий вісник публічного та приватного права.</i> 2025. № 5. С. 419-423. DOI https://doi.org/10.32844/2618-1258.2025.5.66	п. 2.1 2.3.
4.	Правове забезпечення фінансування кліматичних проєктів на засадах публічно-	<i>Науковий вісник публічного та приватного права.</i> 2025. № 6. С. 378-384. DOI https://doi.org/10.32844/2618-1258.2025.6.60	п. 2.2. п.2.4.

№	Наукова публікація здобувача		Підрозділи дисертації, що висвітлюються
	Назва	Видання	
	приватного партнерства.	8-1258.2025.6.60.	

ВИСНОВОК

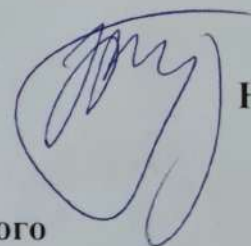
Ознайомившись із дисертацією Федосєєва Костянтина Євгеновича на тему «Правове регулювання публічно-приватного партнерства у сфері зміни клімату» та науковими публікаціями, в яких висвітлені основні наукові результати дисертації, а також взявши до уваги підсумки фахового семінару, вважаємо, що:

1. Дисертація Федосєєва Костянтина Євгеновича на тему «Правове регулювання публічно-приватного партнерства у сфері зміни клімату» є фундаментальним науковим дослідженням з актуальних питань, характеризується єдністю змісту, містить наукові результати, яким властива наукова новизна, теоретичне та практичне значення, а отже, свідчить про істотний особистий внесок здобувачки у розвиток правової науки.

2. Дисертація Федосєєва Костянтина Євгеновича на тему «Правове регулювання публічно-приватного партнерства у сфері зміни клімату» може бути рекомендована до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право» (галузь знань 08 «Право») у разовій спеціалізованій вченій раді.

Рецензент:

**професор кафедри конституційного та адміністративного права
Запорізького національного університету,
доктор юридичних наук, професор**

Наталія ВЕРЛОС

Рецензент:

**старший викладач кафедри конституційного та адміністративного права
Запорізького національного університету,
доктор філософії у галузі права (PhD)**

Дар'я ЄВТУШЕНКО

Підпис засвідчую
Верлос Н.В.
Свтушенко Д.С.

**НАЧАЛЬНИК
ВІДДІЛУ КАДРІВ**